

Activiteitenverslag 2020 - 2021

Complimenten aan onze leden

Ook in het schooljaar van 21/22 is in meerdere opzichten een groot beroep gedaan op alle mensen in het onderwijs. De combinatie van onderwijs op afstand, vermoeide leerkrachten en een tekort aan leerkrachten en leerlingen die meer moeite hadden in vorm te blijven, maakten het een kwetsbaar schooljaar. We trappen daarom af met het uitspreken van onze waardering voor onze leden, hoe zij afgelopen schooljaar hebben doorgezet en zich weer flexibel en creatief hebben ingezet om het onderwijs vorm te geven. Samen gaan we verder!

Polarisatie? Vergroot je kennis en luister

Sjoerd Beugelsdijk, intern toezichthouder bij de Groningse Schoolvereniging en hoogleraar

'Ik snap dat er discussie is over onderwijskwaliteit en dat het moeilijk is om personeel te vinden. Een gouden knop bestaat niet, maar is er wel eentje die heel dichtbij komt: maak kleinere klassen de norm. (...) Als individuen zelf zijn we ook verantwoordelijk. We besteden soms best wel veel tijd aan praten over de druk, over de ander die iets moet doen of vervelend doet, over de verantwoording en over de overheid, terwijl we misschien ook wel eens meer naar onszelf kunnen kijken en de regie kunnen nemen. Stel bijvoorbeeld bij verzoeken van ouders de vraag: Moeten we dat als school doen? Waar stap jij als ouder in? Je geeft dan ruimte aan individualisering in combinatie met eigen verantwoordelijkheid.'

100 jaar VBS: een vereniging voor en door leden

Nadat in 1917 de vrijheid van onderwijs in de Grondwet was vastgelegd, zag je dat de zuilen zich op onderwijsgebied gingen verenigen. Een groep ouders die het onderwijs meer pedagogisch benaderde voelde zich hierdoor in het gedrang komen. Om sterk te staan én om elkaar te helpen, verenigden zij zich in 1921 in VBS. Een vereniging voor en door leden dus en dat geldt 100 jaar later nog steeds. VBS-leden verzorgden vorig schooljaar online kennissessies, gaven interviews voor de nieuwsbrief en De VBS en deelden hun ervaringen tijdens netwerkbijeenkomsten. Het is een lijn die we willen voorzetten en in dit activiteitenverslag ga je er ook meer van terugzien.

Artho Jansen

Scholen kunnen leefwerelden bij elkaar brengen

Globalisering, individualisering en de coronacrisis hebben de afgelopen jaren tot uiteenlopende meningen en standpunten geleid. De argumenten vliegen je om de oren om iets wel of niet te doen. Hierdoor lopen leefwerelden steeds meer uiteen. Deze polariserende samenleving zet druk op het onderwijs en stelt steeds zwaardere eisen aan een directeur(-bestuurder). Hoe gaat het onderwijs hiermee om en hoe leren we kinderen te leven in een verdeelde maatschappij? We spraken er Sjoerd Beugelsdijk over. Volgens hem kan het onderwijs segregeren maar ook leefwerelden bij elkaar brengen. In lijn hiermee schreef Artho Jansen over leiderschap in deze roerige tijden, zie kaders onderaan links en rechts op deze pagina.

Samen gaan we verder!

Leiderschap in roerige tijden

Artho Jansen, bestuurder bij Stichting Vrijescholen Zuid West Nederland en VBS-voorzitter

(...) 'Een crisis werpt nieuwe vraagstukken op en dan blijkt dat sommige ouders en leerkrachten een andere invulling van de idealen verwachten dan waarvoor de school kiest. (...) Dit leidt er toe dat bepaalde ouders, die in andere tijden vaak loyaal waren aan het schoolbeleid, zich nu teleurgesteld voelen. Het toepassen van dienend leiderschap is dan lastiger en dus zie je in de huidige tijd dat er vaker wordt gekozen voor een zogenaamd uitvoerend leiderschap: het voldoen aan de eisen van de overheid. Begrijpelijk, maar waak voor automatisme.'

Samen staan we sterk

Belangenbehartiger

We trekken op met onze leden

We komen op voor de belangen van onze leden en trekken hierin samen op. Drie voorbeelden:

#1 Nationaal Onderwijsontbijt

Samen met de andere profielorganisaties organiseerden we in oktober 2021 het Onderwijsontbijt. Kamerleden, schoolbestuurders (waaronder Wouter Groot van VBS-lid de Casimirschool) en gastsprekers uit het onderwijs gingen met elkaar in gesprek over kansengelijkheid, het lerarentekort en meer ruimte voor het pedagogische perspectief in het onderwijs. Het door de profielorganisaties gezamenlijk opgestelde Manifest 'Geef ruimte aan scholen om vanuit diversiteit en eigenheid kwalitatief goed onderwijs te bieden' werd hier ook nog eens onder de aandacht gebracht.

#2 Personeelsvraagstukken in het speciaal onderwijs

'Pabostudenten hebben koudwatervrees voor het speciaal onderwijs', startte Pauline van der Kolk het gesprek in De VBS van oktober 2021, zie kader rechtsonder op deze pagina. Zij houdt zich binnen Heliomare – waaronder zes scholen in het (v)so vallen - bezig met alles wat met opleiding van onderwijspersoneel en stagiairs te maken heeft. In De VBS van mei 2022 spraken we met bestuurder van Stichting Verderwijs Renate van Dijk over het lerarentekort in het (v)so en hoe dat op den duur tot meer thuiszitters zal leiden. Door een podium te bieden voor hun verhaal, draagt VBS bij aan het vinden van oplossingen.

#3 Studenten opleiden via opleidingsschool

Een opleidingsschool is een samenwerking tussen een lerarenopleiding en bijvoorbeeld een aantal basisscholen, bij het opleiden van leraren. Ongeveer veertig procent van de studenten die nu een lerarenopleiding volgt, wordt opgeleid via een opleidingsschool. De politiek heeft de ambitie om vóór 2030 alle studenten via een opleidingsschool op te leiden. Om onze leden hierop voor te bereiden, organiseerden we in 2021 een kennissessie over hoe je een opleidingsschool kunt worden. Op 7 november a.s. vindt deze weer plaats. Meld je aan via onze website.

De Werkplaats

Thema's waar VBS haar geluid heeft laten horen

We zijn gesprekspartner van de Minister van Onderwijs, medewerkers van het ministerie van Onderwijs, Kamerleden, Onderwijsinspectie, Onderwijsraad en andere onderwijsorganisaties. We leveren inbreng voor Kamerdebatten en reageren op internetconsultaties. De highlights van afgelopen schooljaar:

• Pleidooi voor investering in professionalisering onderwijs

VBS pleitte om meer te investeren in de professionalisering van onderwijsgevend personeel en het verbeteren van opleidingen voor leraren, met als doel een verbeterde kwaliteit van het onderwijs en grotere aantrekkelijkheid van het beroep.

• Kritisch op wet Uitbreiding bestuurlijk instrumentarium

VBS pleitte samen met de andere profielorganisaties dat wanneer nieuwe, vergaande instrumenten worden ingevoerd, het helder moet zijn dat bestaande instrumenten niet toereikend zijn.

• Kritisch op Besluit actualisering deugdelijkheidseisen funderend onderwijs

VBS betoogde samen met de andere profielorganisaties, dat het Besluit nog steeds niet precies helder maakt wat de overheid verstaat onder 'evident ondoelmatige besteding van de bekostiging.' Dat kan leiden tot aantasting van de rechtszekerheid van schoolbesturen.

Pleidooi voor meer stagiairs in het (v)so

Pauline van der Kolk,
kwartierleider
en schoolopleider bij
Heliomare

'Dat er binnen de lerarenopleidingen geringe aandacht voor het speciale kind is, heeft als gevolg dat er misschien maar vijftien van de honderd studenten iets meer over deze kinderen weet. Dan heb je een vierjarige opleiding gevolgd, een diploma in de pocket en mag je overal werken, maar heb je niet die extra inzichten, vaardigheden en kennis. Dat is jammer, want ik kan garanderen dat wanneer je in het basisonderwijs aan de slag gaat, je in de klas tien kinderen voor je neus hebt waar wat mee is. En die tien kinderen hebben – net als klasgenoten, maar dan iets meer – een kindgerichte blik nodig.'

Vraagbaak, sparringpartner en ondersteuner

Ons doel is dat zoveel mogelijk leden de weg naar de Helpdesk weten te vinden voor vragen, om te sparren of voor ondersteuning. Hier is in onze media ook specifiek op ingezet. We delen informatie over meerdere kanalen: nieuwsbrief, De VBS, kennissessies, netwerkbijeenkomsten en LinkedIn. Op dit laatste kanaal hebben we het aantal volgers van VBS ook flink weten te verhogen. We zien dat het allemaal effect heeft. Ruim negentig procent van de leden weet VBS te vinden. De vragen die zij vorig schooljaar stelden aan de VBS Helpdesk gingen over diverse thema's, waaronder bestuur en toezicht, financiën, personeelsbeleid (HRM), medezeggenschap (MR), communicatie, onderwijsrecht en andere juridische problematiek. Waar nodig werkte de VBS Helpdesk hierbij samen met onderwijsspecialisten uit het veld, onze partners.

leden weten ons altijd te vinden

Extra aandacht voor personeelsvraagstukken

Hoewel de arbeidsmarkt in het onderwijs altijd in beweging is, lag vorig schooljaar bij veel scholen de nadruk op het aantrekken en behouden van onderwijspersoneel. Vanuit verschillende invalshoeken heeft VBS aandacht hieraan besteed, waaronder:

- Artikelen in nieuwsbrief
 - › Verkort verzuimduur door bedrijfsarts de juiste vragen te stellen
 - › P&O'ers in het vo willen strategisch personeelsbeleid beter op de kaart zetten
 - › Personeelstekort: neem arbeidscontracten onder de loep en kijk wat flexibeler kan
- Helpdeskartikelen in De VBS
 - › Hoe je ervoor zorgt dat duurzame inzetbaarheid leeft
 - › Toekomstproof personeelsbestand – aan de slag met strategische personeelsplanning
- Leden aan het woord in De VBS
 - › Renate van Dijk, bestuurder Verderwijs, over gevolgen lerarentekort in (v)so, zie kader op rechterpagina
 - › Pauline van der Kolk van Heliomare hield een pleidooi voor meer stagiaires in (v)so, zie ook vorige bladzijde
- Nieuwe online kennissessie
 - › Succesvolle organisatie van nieuwe kennissessie: Handvatten voor personeelsvraagstukken

Praktische en actuele informatie

Hoe pak je het aan? Wat bepaalt de wet? Waarop wordt gehandhaafd? Leden waarderen het als VBS, waar het kan, onderwerpen zo praktisch en actueel mogelijk insteekt. En handzaam ook, alles in één overzicht bijvoorbeeld. Vorig schooljaar hebben we hier extra aandacht aan besteed. Een paar voorbeelden:

• Top-3 Helpdeskvragen in de nieuwsbrief

De drie meest gestelde helpdeskvragen van afgelopen maand mét antwoord op een rij

• Button 'Oekraïense leerlingen' website

Vragen, informatie en links over onderwijs aan Oekraïense kinderen op één webpagina

• Nieuwsberichten vol tips en adviezen

Een greep: Tips ter voorbereiding op het inspectiebezoek, voor mogelijke lobby-acties en voor een constructieve relatie tussen bestuur en toezicht.

• Handreikingen met achtergrond en informatie

Soms vergt een vraag meer uitleg en achtergrondinformatie. Hierbij helpen de door VBS ontwikkelde handleidingen, waarvan het gros op onze website staat. Nieuw is de handreiking 'algemeen bijzondere identiteit behouden bij bestuurlijke samenwerking'. In lijn met dit thema stond in De VBS van oktober 2021 een interview met Yvonne Hof van Meerkring, die lid is van twee profielorganisaties. Zie kader.

Nienke van de VBS Helpdesk

De VBS Helpdesk staat voor je klaar

Ledenservice en helpdesk

Lerarentekort in het (v)so zal leiden tot meer thuiszitters

Renate van Dijk, bestuurder Verderwijs

'Zoals op veel scholen in Nederland komt ook Verderwijs met een tekort in de formatie. Er wordt nu 3,6 fte aan vacatures ingevuld via detacheringbureaus. We hebben daardoor net geen gaten in de roostering. Eigenlijk zouden we 7 fte willen invullen. Omdat een detacheringbureau twee keer zo duur is als eigen personeel, hebben we daar geen geld voor. (...) Vroeger was een stage in het (v)so verplicht. Dan leren studenten het veld kennen, en het is een manier om leerkrachten te vinden. Nu weten pabostudenten niet altijd dat ze ook welkom zijn op het (v)so. Er is dekkend aanbod van so en vso nodig. Die doelgroep is klein, maar we moeten er niet te licht over denken. Als het aanbod verschaalt, hebben we veel thuiszitters.'

Renate van Dijk, Verderwijs

Deze VBS-leden openen in 2021 hun schooldeuren

In augustus 2021 openen basisschool De Nieuwe Linde in Oisterwijk en School de Pol in Groningen hun schooldeuren. Beide maakten bij de oprichting gebruik van de door VBS ontwikkelde website Schoolstarterskit.nl. In onze nieuwsbrief vertelde mededirecteur van School de Pol, Xander Barel hierover: 'Het bleek op veel momenten een waardevolle samenvatting van welke stappen er doorlopen horen te worden en in welke volgorde. Daarnaast heeft VBS geholpen bij de procedure rond de huisvestingsaanvraag.' In september 2021 nam VBS afscheid van Ben Mom, die jarenlang startende scholen adviseerde.

Yvonne Hof met leerlingen van obs Atlantis

Diversiteit als kwaliteit: hoe zet je dat in?

Yvonne Hof, bestuursvoorzitter Meerkring

'Meerkring is lid van twee profielorganisaties. Er is namelijk niet één waarheid. Er zijn meerdere wegen en eindbestemmingen. Je daarvoor openstellen, vragen stellen en rekening houden met meerdere perspectieven, biedt de basis om gericht aandacht te schenken aan diversiteit. Het is een onderdeel van onze strategische visie en beleid.'

Groei online kennissessies

Sinds vorige schooljaar zijn de online kennis- en netwerksessies van VBS vaste prik op de agenda. De flexibiliteit en tijdsbesparing die het opdoen van kennis via deze weg met zich meebrengt, voldoet aan een grote behoefte gelet op het aantal aanmeldingen. Er stonden bestaande thema's op de agenda én nieuwe. We gaan immers met de tijd mee en volgen de actualiteiten op de voet, met succes! Afgelopen schooljaar waren er rond de tweehonderd individuele aanmeldingen, een forse stijging ten opzichte van het vorige schooljaar ervoor.

VBS-Netwerken

VBS organiseerde ook live en online netwerkbijeenkomsten: de netwerken voor P&O'ers in het po en vo, directienetwerk po en het regionetwerk Noord Nederland po. Tijdens deze interactieve bijeenkomsten gingen de deelnemers met elkaar of met een gastpreker in gesprek over onderwerpen die zij zelf naar voren brachten. Het doel: ervaringen, tips en informatie uitwisselen met collega's. De veelgehoorde reactie is dat de leden het fijn vinden om te kunnen sparren met collega's uit het vak. De leden binnen het VBS directienetwerk – bestaande uit eenpitters en kleine schoolbesturen - hebben zelfs bij elkaar gevisiteerd. Om van elkaar te leren en elkaar verder te helpen.

Live, online en in De VBS ervaringen van leden delen

Diverse thema's, meerdere doelgroepen

Voor startende directeuren of directeur-bestuurders, ervaren bestuurders en P&O'ers werkzaam in het po, vo of so: dit waren de kennis- en netwerksessies die VBS afgelopen jaar online organiseerde:

- **Bekostiging po / Bekostiging (v)so**
Zicht op de gevolgen van de nieuwe bekostigingssystematiek po voor de meerjarenbegroting.
- **NIEUW: Handvatten voor personeelsvraagstukken**
Formatie, werving, selectie, zicht op door- en uitstroom, toekomstgericht functiebouwwerk.
- **Relatie bestuur & toezicht po**
Over de rol van het bestuur en interne toezicht, en verhouding tussen bestuur en de directie.
- **NIEUW: De eenpitter als opleidingsschool**
Wat een opleidingsschool is, hoe je het kunt worden en de voordelen ervan.
- **Corona en crisiscommunicatie**
Tips waarop te letten bij communicatie ten tijde van corona.
- **NIEUW: Ontslag in het onderwijs, waar moet ik op letten**
De wetten en spelregels die gelden in een ontslagprocedure in het onderwijs uiteen gezet.
- **Van directeur naar directeur-bestuurder in het po**
Hoe je de stap van directeur naar directeur-bestuurder voorbereidt en aanpakt.
- **NIEUW: Zorgplicht voor de school en toelatingsbeleid**
Over de regels die gelden bij de toelating, verwijdering en aanmelding van leerlingen.
- **Van directeur naar directeur-bestuurder in het po**
Hoe je dit proces aanpakt en hoe je hierop voorbereid.
- **NIEUW: Omgaan met heftige emoties, andere verwachtingen en botsende belangen**
Handvatten hoe hiermee om te gaan en hoe je weerstand kunt voorkomen.

Ideeën en verhalen ter inspiratie

Hoe een VBS-lid werkt, vernieuwt, verbetert, onderzoekt of innoveert: het verbindt en we kunnen er allemaal iets van opsteken of leren. De meest bijzondere of opvallendste verhalen proberen we via onze mediakanalen onder de aandacht te brengen. We noemen er op deze pagina twee en sluiten daarmee dit activiteitenverslag af met waarmee we het ook zijn begonnen: voor leden, door leden.

Samen naar Schoolklas, CBS Kameleon

1 Samen naar schoolklas maakt bijzonder minder bijzonder

Evelien van der Heijden, oprichtster van en leerkracht op de Samen naar Schoolklas op CBS De Kameleon, waarop kinderen zitten van de tyltylcentrum De Witte Vogel, een school van VBS-lid Resonans

'Wat alle Samen naar Schoolklassen gelijk hebben, is dat ze kinderen met een beperking willen laten opgroeien met kinderen zonder beperking. Per kind wordt bekeken wat het aankan en er gaat altijd een begeleider mee, zodat de leerkracht zelf geen extra werk heeft. Dit was bij de oprichting ook een belangrijk argument om de ouders van de kinderen op de basisschool mee te krijgen.' Eerder maakte VBS ook een filmpje met onder meer Evelien en VBS-lid Resonans over deze klas, als mooi voorbeeld van pionieren.

#2 Met interactief verhalen vertellen betrek je leerlingen actiever bij de les

Niels Lubberman (38), docent geschiedenis en maatschappijler bij het Veurs Lyceum (Stichting Scholengroep Spinoza).

'Ik werd geïnspireerd door een workshop van geschiedenisdocent en lerarenopleider Koen Henskens over interactief verhalen vertellen. Als je die werkvorm in de les toepast, ga je in gesprek over wat er in het echt plaatsvond en hoe zich dat verhoudt tot wat er in de klas gebeurde. Zo heb je en een verhaal én actieve betrokkenheid in je les. Mijn ervaring is dat leerlingen hier positief over zijn. Juist door ze zelf aan het werk te zetten, ontstaat er reuring en heb je ze mee.'

Niels Lubberman

Het VBS-Activiteitenverslag 2021-2022 maakt samen met het financieel jaarverslag 2021 onderdeel uit van de stukken voor de ALV op 21 november 2022.